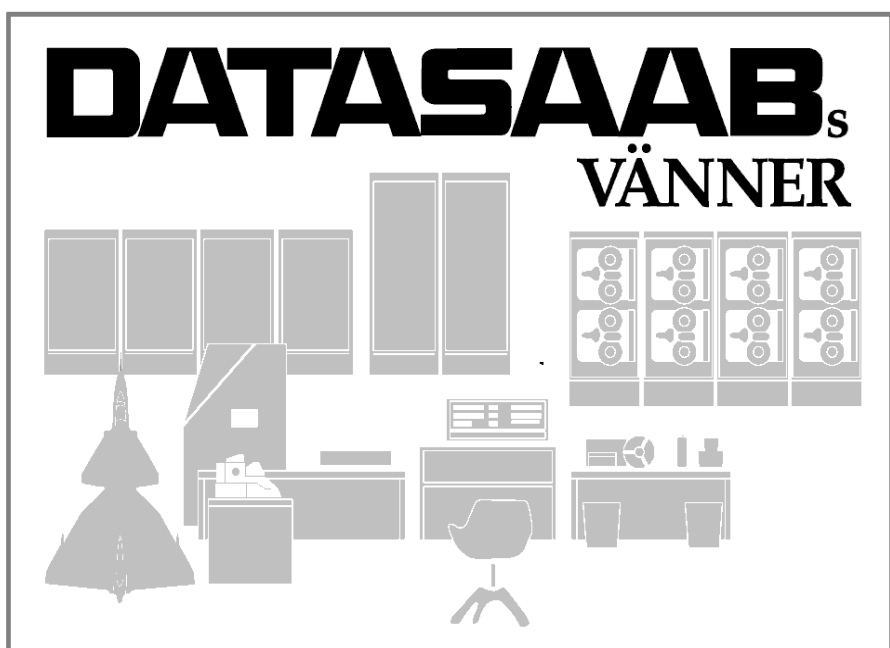

MEMLEMSBLAD

Datsaabs Vänner - En ideell förening för datorhistoria och IT - utveckling

Ordförande har ordet - sid 2

Verksamhetsberättelse - sid 3

Ekonomirapport - sid 4

Besök av gamla finska Datsaabaare - sid 5

Posten på Åland - sid 6

Vänner! Ni har missat nåt! - sid 7

Blänkare om feltryck i Guda - boken - sid 7

Valberedningens förslag - sid 8

Förslag till årsmötet - sid 8

NR 4 - NOVEMBER 2002 - ÅRGÅNG 9

Utgivare: Lennart Pettersson, tel 013-662 83, email lenp@algonet.se

Redaktör: Sven-Erik Järkelid, tel 013-701 21, email ibs769n@tinet.se

Adress: c/o Sven-Erik Järkelid, Ärenprisivägen 36, 590 62 LINGHEM

Hemsida: <http://webhotell.correnstorg.com/datsaab/>

Så går ett år ifrån vår tid!

För att travestera psalmboken! Om den gamla psalmen nu finns kvar i den nya psalmboken? Den jag fick vid konfirmationen är ju inte helt "up to date" så det är svårt att veta. Vad jag försöker säga är att det drar ihop sig till årsmöte och julbord. Du kommer väl? Om du inte vill inmundiga någon lekamlig spis så kan det ju alltid bli lite andlig sådan (nu ramlade jag visst tillbaka i psalmboken igen!).

Det gångna året har förflutit relativt lugnt utåt sett, men ändå bjudit på en hel del arbete. Bl.a. för Rolf med hustru Gunnel, som arrange-rat våra trevliga utflykter. Den senaste var i går. Teater- och restaurangbesök i Norrköping. Maten var prima och pjäsen hette "Festen". Tänk vad skådespelare kan lära utantill i alla fall! En annan klarade inte ens två psalmverser i samma läxa. (hoppсан!). Men det ordnade man genom att klistra en lapp på framför-sittande kamrats rygg, eller be bakomvarande leka "sufflör" vid läxförhöret.

Även i år har vi drabbats av sorg. Avhållna kollegor har gått bort och lämnat saknad efter sig. En påminnelse om att försöka ta vara på de som ännu finns bland oss. Det var därför med stor glädje som undertecknad återsåg några finska kollegor vid deras besök. (Se artikel på annan plats) Och återigen fick jag en påminnelse om den speciella anda som levde inom Datasaab. Även inom de flesta av dotterbolagen och hos kunderna med för den delen.

Vad det kommande året beträffar så finns tankar om att översätta valda delar ur våra böcker till engelska och distribuera i en eller annan form. Förutom att fortsätta med trivselarrangemang och följa utvecklingen av IT-Ceum. Väl mött på årsmötet och vid våra studiebesök.

Vid "fadershuset" finns SAABs Veteran-

klubb, som har iordningställt ett stort arkiv med dokument ur SAABs historia. Bl. a. ger de ut en serie böcker under rubriken "SAAB-MINNEN". Vi har just mottagit del 12 som gåva. Det är trevlig läsning för alla med anknytning till SAAB eller med intresse för flyg.

När en forskare från Australien nyligen skickade ett e-mail och sökte bilder på SARA så fanns det hos Saabveteranerna, som vill för hans önskan. Ett besök i deras klubblokal var en trevlig upplevelse.

Tänk om vi också hade en fast klubblokal! Vet du någon som kan sponsra oss med ett "krypin" så hör av dig. Och så ses vi den 4:e dec.

Lennart

Verksamhetsberättelse för verksamhetsåret 2001-2002 i Datasaabs Vänner

Styrelsen har under året haft 4 ordinarie och ett extra möte. Föreningen har nu 243 medlemmar.

Tack vare en extra kraftanstängning från Conny Johanssons och redaktionskommittens sida har vi kunnat färdigställa och ge ut boken om "Gudarna." Som vi ser det just nu är det den sista boken om Datasaab som vi tar fram. Vi studerar dock möjligheten att översätta vissa artiklar ur böckerna till engelska och ge ut dem i samlad form.

Även i år har vi tagit hand om utrustning, som kan vara intressant för museet, och lagt i vårt förråd vid Ericsson..

Vad gäller den framtida verksamheten så hoppas vi kunna vara till hjälp vid uppbyggnaden av det planerade IT-Ceum.

Vad gäller vårt förråd vid Ericsson så har man aviserat att det ska flyttas till andra lokaler och att vi inte kan räkna med lika stort utrymme som nu. En viss sanering av samlingarna blir då nödvändig.

Informationssektionen

Informationssektionen har under året givit ut 4 medlemsblad.

Viggo Wentzel, Tord Jöran Hallberg, Rolf Hultqvist, Karl Wilhelmsson och Lars Book har bidragit med artiklar. Ordförande Lennart har lämnat bidrag till samtliga blad.

Seniorsektionen

Under året har 2 utflykter genomförts.

Den första gick till Ellen Keys Strand där vi (vi var 38 entusiaster) under sakkunnig ledning fick inblick i hennes idéer angående både inredning och kvinnans ställning i samhället. Men dessförinnan hade vi ätit en mycket god lunch på Ombergs Turisthotell.

Det andra besöket gjordes på Norrköpings Stadsteater där vi (20 personer) först blev orienterade om teaterhuset och alla dess funktioner. Efter en god middag på Mon Cherie så var vi rustade att ta del av teateruppsättningen "Festen" som säkerligen gav skilda intryck.

Utöver detta så arrangerade seniorsektionen det finska Datasaab-besöket som det kan läsas om på annan plats i detta medlemsblad.

Arkivsektionen.

Den enda komplettering av Datasaabsamlingarna vid Landsarkivet i Vadstena som skett under året är att våra medlemsblad för det senaste året lagts in. Ett par förfrågningar om material har kommit per e-post och de har hänvisats till arkivet.

IT-sektionen

Någon utåtriktad verksamhet à la IT-dygnet har inte förekommit under året mer än sektionens involvering i att hålla vår hemsida uppdaterad. Däremot har en del arbete lagts ner på att förbättra våra interna rutiner och system för hantering av medlemsreg. m.m.

Boksektionen.

Arbetet med den femte boken har under året lett fram till att boken om Gudarna kunde tryckas i början av september. Det har varit ett mödosamt arbete att få fram materialet, men trägen vinner. Boken trycktes i 500 exemplar och pliktexemplar m.m. är distribuerade.

Styrelsen

EKONOMIRAPPORT. DATASAABS VÄNNER VERKSAMHETSÅRET 2001 /2002

BEHÅLLNINGEN	2001-11-01	:	Kr:	
Porto förskott			0,00	
Kassa:			0,00	
Östgöta Enskilda Bank:			3 454,26	
Stadshypotek Bank:			98 079,00	
Obligationer:			43 565,00	
Giro:			3 956,29	
SUMMA:				149 054,55
Varav reservation			70 000,00	
INKOMSTER:				
Medlemsavgifter:			18 735,00	
Boksektionen:			9 400,00	
Drift, allmänt:			0,00	
Informationssektionen:			0,00	
Samlingar:			0,00	
Diverse bl..a. räntor:			9 013,55	
SUMMA:			37 148,55	
UTGIFTER:				
Medlemsavgifter:			0,00	
Boksektionen:			66 134,50	
Drift, allmänt:			2 534,88	
Informationssektionen:			13 109,20	
Samlingar:			70,00	
Diverse :			0,00	
SUMMA:			81 848,58	
FÖRÄNDRING:				-44 700,03
BEHÅLLNINGEN 2002-10-31:				
Portoförskott			1 186,00	
Kassa:			0,00	
Östgöta Enskilda Bank:			3 480,26	
Stadshypotek Bank:			90 627,00	
Obligationer:			0,00	
Giro:			9 061,26	
SUMMA:			104 354,52	104 354,52
Varav reservation			0,00	
Varav donationer:			131 914,13	
Balans, bokprojektet:			-61 612,55	

KOMMENTAR:

Under verksamhetsåret har 250 medlemmar betalt medlemsavgift.

En obligation som år 2000 köptes för SEK 43'565:- har under året utbetalats med SEK 50'000

Under verksamhetsåret 1999/2000 gjordes en reservation om SEK 70'000 för tryckning av boken Tema Gudar. Reservationen har tagits i anspråk under verksamhetsåret..

Björnsäter : 2002-11-14

O M Eliassen. (Kassör)

Karl Wilhelmsson. (Revisor)

Rolf Bergström. (Revisor)

Finskt Datasaab- besök

En dag i maj damp det ner en förfrågan via Kjell-Åke Carlenäs ERA att det fanns ett intresse från några finska kolleger från den gamla Datasaabtiden att besöka Linköping.

Datasaaabs Vänner tog upp bollen och passade den tillbaka med en inbjudan med program. Efter lite bollande med lämplig tidpunkt så stod killarna där utanför Frimis en lördag i september för upphämtning och transport till första nostalgiplatsen. Vi som tog emot var Kjell-Åke Carlenäs, Peter Nyberg och undertecknad.

Grabbarna som kom var Juhani Blomberg, Björn Haapala, Helge Pettersson, Jarmo Seppänen och Harri Vainio under ledning av Henri Jalo som också tillsammans med undertecknad framställde det enkla programmet.

Den första anhalten var universitetet och utställningen där. Bengt Jiewertz stod för guidningen som utföll till stor belåtenhet. Man fick ju se inte bara känd utrustning utan även

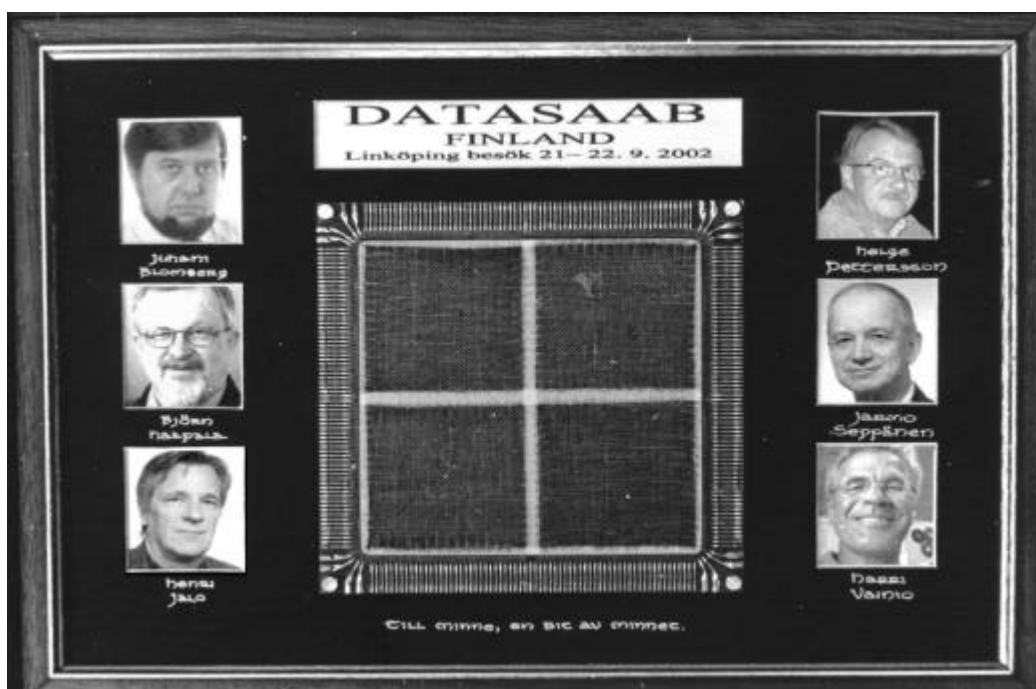
sådan som aldrig kom ut på fältet. Bengt gjorde en stor insats genom att få in oss på universitetet, det var ju lördag och allt var låst.

Nästa stopp blev på Ericsson där Datasaaabs utställning av komponenter och delenheter finns. Kjell-Åke Carlenäs hade nyckel och tillstånd för att släppa in oss. Denna utställning har skapats av Kaj Malmgren som också guidade oss genom alla prylarna. Kaj fick som tack en kär gammal reservdel som saknades i hans montrar. Det visade sig vara en kapstanrulle till bandaggrega-ten.

Slutpunkten på dagens agenda var Pub Hamlet. Var skall man annars gå med finnar? Där anslöt Lennart Pettersson och Lasse Lundahl. Och då började historierna komma, den ena efter den andra. Vi som inte hade varit med undrade nog hur mycket som var sant av skräckorna. Men roligt var det.

Som tack för besöket fick Lennart mottaga en tavla (se nedan) samt ett antal "kulor". Den som inte vet vad "kulor" är behöver inte heller veta det. Det är oviktigt.

Rolf Hultqvist

Posten på Åland

När Viggo i senaste numret av Medlemsbladet skrev om sin moderna posthantering fick jag inspiration att skriva om en annan, märklig posthantering. Efter en sommarresa på Åland kom jag att läsa om hur posten förr i tiden sköttes mellan Sverige och Finland. Denna postgång går i största utsträckning över vatten och blir därför helt annorlunda och slitsammare än över land.

Sverige – Finland före 1638

I en dansk segelledsbeskrivning från 1200-talet omtalas att Åland var en viktig mellanhamn för sjöfarten på Östersjön. På vägen Stockholm till Åbo passerade de kungliga kurirerna alltid Åland, sommar som vinter. En rutt med häst gick från Stockholm till Signildskär i Roslagen och därifrån med båt till Eckerö på Åland. Vidare via de stora öarna Vårdö, Kumlinge och Brändö till Töfsala på finska sidan samt slutligen ner till Åbo. Postvägen var till fots eller ridning på land och med båt mellan öarna.

Båtfärderna kunde vara nog så mödosamma och livsfarliga över Ålands hav och mellan Ålands öar, särskilt vintertid. Det fanns ingen ordnad postgång i vår mening utan bönderna hade skyldighet att svara för att kronans post kom fram. Denna postbefordran missbrukades emellertid och blev en plåga för bönderna, som dessutom hade en mycket ringa ersättning för sitt slit.

Klagomålen medförde att riksrådet Axel Oxenstierna utarbetade planer på ett statligt postverk med postrutter från Stockholm till olika delar av landet. Gätgiverierna längs rutterna fungerade som förmedlare med bla hästhållning. En svenska postförordning kom till under drottning Kristinas förmyndarregering år 1636.

Postrutten över Åland

Den tredje juni 1638 öppnades postlinjen Stockholm – Åbo över Åland, med rutt och poststationer ungefär som ovan. Om vädret var mycket gynnsamt tog det 4 dagar, i medeltal 7 och vid dåligt väder ända upp till en månad

Postrotebönderna i Vaddö och Eckerö hade den svåraste uppgiften med segling och rodd över Ålands hav. Det var en livsfarlig postväg med båt på vintern med stormar och bräckliga isar. Var isen stark användes häst och släde.

Eckeröbönderna var indelade i åtta 8-mannarotar. På liknande sätt var postbönder på Åland utsedda hela vägen och ansvarade för

lands- eller sjötransporten. Posten fick ej fördröjas, enligt förordningen fick ett brev inte ligga på poststationen mer än högst ½ timma. Posten förvarades vanligen i en tråkagge under båtfärderna, ifall att ----.

Fram till 1757 gick posten en gång i veckan från Stockholm till Åbo. Därefter blev det två gånger i veckan utom vintertid då det räckte med en gång. I kontrollboken från postkontoret i Stockholm står det för 1698 att det sändes 10066 brev över Åland. Av dessa var drygt en tredjedel fribrev, resten tog man betalt för. I medeltal blir detta ca 200 brev per vecka under det året.

Postbönderna fick en viss ersättning genom att de i regel blev undantagna en del skyldigheter som andra bönder måste uppfylla.

Under 1700-talet gjordes försök med mindre fartyg, postjakter. Trafiken blev ej riktigt lönsam och postjakterna kunde vintertid ej forcera isen i skärgårdarna. Mellan Eckerö och Grisslehamn gick en tid postjakterna "Färdig" och "Snäll".

Posten under ryska tiden

Efter freden i Fredrikshamn 1809 bröts en 650-årig gemenskap mellan Sverige och Finland. Storfurstendömet Finland fick en egen postförvaltning under ryskt välde. I övrigt löpte den praktiska posthanteringen och transportererna ungefär som förut.

Under år 1811 började man använda en lätt isbåt av Geta-typ, som endast krävde 2-4 mans bemanning mot den äldre typen med 6 man. Tsar Alexander I beslöt att bygga ett statligt post- och tullhus i Eckerö för att framhäva Rysslands västra gräns för besökare västerifrån. Huset blev för åländska förhållanden ovanligt pampigt och dyrt och togs i användning 1828 och används idag som museum och för utställningar.

Senare tid

Den första ångbåten som regelbundet förde

post mellan Stockholm och Åbo med mellanlandning på Åland var hjulångaren "Furst Menschikoff" våren 1837. Efterhand kom fler ångbåtar i trafik och tog hand om posten. Ångbåtarna klarade emellertid inte av trafiken vintertid, så det var fortfarande böndernas uppgift att sörja för posttransporten mellan Eckerö och Grisslehamn. Först 1911 upphörde postsystemet med postrotebänder.

I nutid återupplevs den gamla postrodden mellan Eckerö och Grisslehamn i juni varje år, då fyra-mannalag tävlar med att ro över havet i

båtar av gammal modell.

Nu finns ett utbyggt system med färjor, som också sköter postgången mellan de olika öarna. Åland har ett eget frimärke och Posten driver en lönsam filateliverksamhet över hela världen.

Texten är hämtad ur läroboken: Det åländska samhället av Kurt Lind, Lifam Ab, Saltvik 1998, kapitlet Posten på Åland.

Bengt Jiewertz

Vänner! Ni har missat nåt!

Alla utom vi 20 män och kvinnor som var med på teaterutflykten till Norrköping den vackra höstdagen 30 oktober.

Där fick vi en två timmars givande guidning av en dam som normalt river biljetter, men vars teaterintresse det inte gick att ta miste på. Hon förmedlade fint jobbet bak kulisserna, där 100 personer serverar 25 skådespelare med peruker, smink, kläder och all sorts ofta mycket speciell rekvisita.

Sedan följde en bättre supé på Mon Cherie och slutligen teaterstycket Festen, som handlade om en 60-årsfest som spårade ur på så vis att det efter hand stod allt mera klart att festföre-målet en längre tid hade bedrivit otukt

med två av sina nu vuxna barn. De affektutbrott som följde ackompanjerades av ibland nästan bedövande vackra surrealistiska tablåer.

När kalaset skulle betalas, visade det sig att biljetterna kostade 85 kronor styck mot aviserade 110 och middagen 120 mot aviserade ca 150. Således gjorde vi en ren vinst på 55 kronor per man! Jag kan inte erinra mig att jag varit med om nåt liknande. En eloge år arrangörerna, Rolf Hultqvist med hustru!

Tord Jöran Hallberg

Feltryck i Guda - boken

Du som har fått en bok med felaktigheter tag kontakt med Lennart Karsberger på epost-adressen 013130701@telia.com eller tel. 013 -13 07 01.

Valberedningens förslag:

Ordförande:	Lennart Petersson	2år	omval
Dokumentationssektionen:	Viggo Wenzel	1år	nyval
Arkivsektionen:	Sune Sjölund	1år	omval
Seniorsektionen:	Rolf Hultqvist	1år	omval
Informationssektionen:	Sven-Erik Järkelid	1år	omval
Distribution:	Lennart Karsberger	1år	omval
Hemsidessektionen:	Heike Bergsten	1år	nyval

(**Sekreterare** , Ulla-Greta Malmqvist, och **Kassör**, Ole Martin Eliassen, är valda på 2 år och kvarstår).

Revisorer:

Rolf Bergström	1 år	Omval
Karl Wilhelmsson	1 år	Omval

Representant i museisektionen:

Tord-Jöran Hallberg

Förvaltare av föreningens samlingar:

Kaj Malmgren

Förslag till årsmötet.

Ändring av organisation.

Eftersom vi inte planerar någon bok på ett nytt tema så kommer ingen ny redaktör att utses och boksektionen blir vilande. Likaså har vi inga aktiviteter i stil med IT-dygnet planerade. Däremot så ser vi ett behov av att dokumentera oss i andra former och att ev. bearbeta material ur våra böcker. T.ex. genom översättning till engelska.

Vi föreslår därför att IT-sektionen döps om till "Dokumentations-sektionen" och tar hand om det fortsatta dokumentationsarbetet.

Vi vill också lägga mer vikt vid vår hemsida. Vårt förslag är att hanteringen av hemsidan blir en sektion: "Hemsides-sektionen."

Styrelsen.